

Konstruktivismus po našem

Solipsisté tvrdili, že realita neexistuje a i kdyby existovala, nemůžeme ji poznat. Naproti tomu vědecký materialismus nepochyboval o její existenci a věřil, že poznání objektivní realitu přímo odráží.

My vycházíme z předpokladu, že je nutné rozlišovat interakci a poznání. Jednáme, konáme v interakci s prostředím, získáváme z něj energii a látky potřebné pro život. Poznání je však aktivní činnost probíhající uvnitř organismu, který díky nervové soustavě interpretuje změny, které se uvnitř organismu odehrávají při interakci s prostředím. Nepoznáváme prostředí, ale rozlišujeme změny svých vnitřních stavů a tyto změny vykládáme, tvoříme si jejich smysluplná vysvětlení, to, co nazýváme poznání, a podle toho se pak chováme. Realita existuje, my lidé ji však nemáme možnost přímo poznat, natož objektivně. Realita je podmínka nutná pro naši existenci, není však dostačující pro vysvětlení poznání.

Metaforicky je náš mozek jako pilot v kokpitu letícího letadla, kde přijít do kontaktu s vnějším prostředím je smrtící. Vše co má k dispozici jsou změny v tom co mu zprostředkovávají budíky, displeje, monitory. Interpretací, výkladem těchto změn, k nimž je nutné mít předem velmi mnoho smysluplných vysvětlení, se teprve otevírá nové poznání. Pro poznání jsou určující děje v našem organismu včetně nervové soustavy.

Nemůžeme-li tedy poznávat realitu přímo, vše, co o ní víme, jsou naše konstrukce, a my spíše říkáme předpoklady = smysluplné výklady.

Smysluplné výklady činíme v jazyce. To, co nemůžeme jazykem zachytit, o tom nemůžeme mluvit. Jakmile dítě začne jazykovat, už se toho nikdy dobrovolně nevzdá, neznáme totiž bohatější příležitost poznávání než nám nabízí jazyk zjednodušeně tím, že mluvení je jiná činnost než přímé konání, že si můžeme představovat a nemusíme činit. Jazyk nám dovoluje vykládat realitu a současně nevyžaduje zacházet s ní.

1 Postulát radikálního konstruktivismu (V. Kenny)

Nervový systém je informačně uzavřený.

2 Epistemologický důsledek

Zkušenost není zápis vnější reality do kognitivních struktur, ale je závislá na systému.

3 Metodologický důsledek

Vědění je cirkulární. Namísto odvolávání se na realitu, zdůrazňuje koherenci a konzistenci soustavy přesvědčení a předpokladů.

4 Omezení konstruktivního postulátu

Tím, že poznání tvoří hierarchickou vnitřně na sobě samé závislou síť, tak vzájemné závislosti mezi jeho prvky činí libovůli nemožnou.

